

La cua de Quiró

Gregorio Luri

Amb cap
i peus

Per raons òbvies intento estar al dia de la literatura pedagògica de casa nostra. Hi ha de tot, que és el normal. I això vol dir que també es publiquen llibres molt interessants. Vull referir-me a dos.

El primer és *100 situacions extraordinàries a l'aula* (Cossetània), de Jordi de Manuel i Paz Montserrat. És un llibre escrit amb afecte, i a les llibreries tant podria ser als prestatges de literatura com als de pedagogia. Recull un bon grapat de situacions quotidianes que formen la intrahistòria de l'escola, la lletra petita de la docència, que no ocupa titulars als diaris, però que és imprescindible conèixer si es vol tenir una idea de què és una aula. L'he devorat i m'he reconegut en aquestes històries que als docents ens reflecteixen molt millor que cap llei educativa. He passat de la riallada a la malenconia i de la malenconia a la reflexió perquè, sota una aparença irònica, és un llibre molt seriós.

La virtut de caminar

El segon és *Caminar*, de Jordi García Farrero (UOC). Tracta d'una activitat que al meu parer és tan educativa com la lectura o l'escriptura: la venerable virtut de caminar. Quan em trobo amb els que van ser els meus primers alumnes, a l'Escola El Cim de Teià, les anècdotes que hi apareixen sempre tenen a veure amb les nostres remotes excursions: aquella vegada que van travessar el Segre agafats a una corda o quan van descobrir un forn romà al costat de Premià. La vivència del paisatge ha sigut per a mi una activitat pedagògica essencial.

Deia Giner de los Ríos que no se sentit estimar la pàtria ideal si no se sap desxifrar "la pàtria circumdant". La lectura del paisatge és, estrictament parlant, una lectura, i cal aprendre'n les claus, perquè el seu text és història viva. De tots els llibres d'educació que he escrit, del que més orgullós em sento és de *Seguint les passes dels almogàvers*, perquè és un exercici de lectura d'un paisatge. Doncs bé, el llibre de García és un petit tractat de la pedagogia del caminar, que és l'activitat imprescindible per comprendre el paisatge. La pàtria circumdant es llegeix amb tots els sentits i especialment amb els peus. Casualment la seva publicació ha coincidit amb *Andar. Una filosofia* (Taurus), del filòsof francès Frédéric Gros, que és una meditació sobre la invitació que ens fa Nietzsche a pensar amb els peus.

Gregorio Luri és doctor en filosofia i educador

M'ho sé de memòria... Per a què?

Al món educatiu hi ha un debat permanentment obert: **memoritzar continguts suposa aprendre'ls?**

MARTA ESPAR

FOTO: CRISTINA CALDERER

Els rius de la península Ibèrica són el Duero, l'Ebre, el Tajo, el Guadalquivir, i 4x3 fan 12 i 11x6 fan 66... Quin sentit té avui aprendre de memòria noms i números, conceptes, poesies, herois de la mitologia clàssica, noms de comarques, països o rius del món, quan amb un clic els alumnes poden obtenir tota aquesta informació i aprendre a gestionar-la? ¿Té sentit memoritzar com es feia abans? Quin paper hauria de tenir la memorització de continguts en l'ensenyament?

En algunes escoles la classe magistral ha passat a la història per deixar pas a l'anomenat aprenentatge per projectes, que demana una actitud més activa i participativa de l'alumne, però en moltes d'altres encara se segueixen els esquemes tradicionals d'exposició i avaluació. En general, però, els nois i noies ja no miren els mapes en 2D. Van al Google Earth directament. Però ¿aquests canvis que inspiren la pedagogia han de significar per força desterrar la memorització com si fos una metodologia d'aprenentatge del passat?

Cecilia Calvo Pesce, doctora en didàctica de les matemàtiques per la Universitat Autònoma (UAB) i professora de matemàtiques a l'ESO, explica que, en l'àmbit de l'ensenyament de les matemàtiques, fa una vintena d'anys l'aparició de les calculadores ja va donar sentit a aquesta pregunta. "Encara que

.....
"Els fets bàsics a memoritzar han baixat moltíssim", diu la matemàtica Cecilia Calvo
.....

.....
"La memorització és una eina més, un recurs", afirma Arantza Lacasa, mare i mestra
.....

timidament, les calculadores van entrar en algunes classes de matemàtiques. I s'ha de reconèixer que no van provocar canvis substancials en la manera d'ensenyar-les", detalla la professora, que afegeix que "el treball amb operacions aritmètiques es fa actualment amb nombres més petits que fa unes dècades, ja que els càlculs amb nombres grans ningú dubta que demanen l'ús d'una calculadora". I és que, en l'actualitat, a partir dels *smartphones*, les calculadores són omnipresents i

s'hi afegeixen altres programaris amb gran potència de càlcul i manipulació algebraica. "Però, a l'escola, hem de vigilar que la tradició en la manera d'ensenyar matemàtiques no sigui, també ara, més forta que el clam de canvi que impliquen els canvis tecnològics".

Quin paper té, doncs, la memorització de fets aritmètics? "Continua sent important -assegura Calvo Pesce-, però la quantitat de fets bàsics que cal memoritzar ha baixat de manera substancial. Cal treure importància a la memorització de fórmules i posar el focus en la cerca i l'estudi de les regularitats que permeten als alumnes deduir informació".

Una eina més

"La memorització és una eina més, un recurs... L'important és preguntar-se quins continguts aplicables a la vida cal memoritzar", opina Arantza Lacasa, mare i mestra del col·lectiu Inspira Secundària, format per docents de secundària i primària i pares i mares. I respon ella mateixa: "Els continguts que permeten

a l'alumne desenvolupar un pensament divergent, crític i actiu. Aquells continguts necessaris per ser autònom, que pugui experimentar de forma activa i siguin aplicables a la vida". A Inspira Secundària defensen que "els alumnes poden gestionar els propis aprenentatges tenint el currículum com a eix vertebrador" i creuen "en les comunitats d'aprenentatge i l'adquisició de coneixements a partir del treball per projectes relacionats amb les inquietuds i les realitats dels joves".

I és que la vida dels nens del segle XXI és enormement complexa i molt diferent de la dels seus pares a la seva edat i, tanmateix, encara hi ha escoles que apliquen els mateixos esquemes tradicionals d'exposició i aprenentatge. Dolors Reig, psicòloga social, ponent en tecnologies i educació i responsable del blog *El caparazón*, admet que, en força casos, encara s'utilitzen els mètodes de fa dues o tres dècades: "Se segueixen els mètodes tradicionals d'exposició, sense facilitar l'accés als recursos i sobretot a les xarxes socials, que obren noves possibilitats d'aprenentatge i col·laboració".

GETTY

ESTRATÈGIA. Moltes escoles aposten per l'aprenentatge per projectes, que demana una actitud més activa i participativa de l'alumne.

Segons Reig, durant la primària no és tan important, però a secundària i a la universitat sí que ho és, perquè és quan utilitzen més les xarxes amb finalitats d'oci, i per tant podrien aprofitar tot el potencial d'aprenentatge.

Aquesta psicòloga social, amb una llarga experiència en educació i tecnologies, reivindica la figura del "renaixentista digital" com a persona formada per aprendre amb seguretat a internet, des d'una bona base cultural, sobre qualsevol matèria i de manera constant al llarg de la seva vida. "Té sentit la memorització cultural, en el sentit de marcs, contextos o paradigmes que han portat la humanitat on és ara. Més que de memorització, és qüestió que l'escola i les institucions treballin en la formació d'una base humanista i cultural que serveixi per incorporar, sobre uns bons fonaments, continguts que ara es poden extreure de la memòria d'internet", afegeix Reig, que sempre comenta que "el mestre ha de seguir

sent mestre, expert en la seva matèria, incorporant la idea de la formació de ciutadans cultes i crítics".

Gestió del saber

Per tant, ¿despertar i educar l'habilitat de recollir i gestionar informació a la xarxa hauria de ser compatible amb una certa quantitat de memorització? Des de la Fundació Jesuïtes Educació han posat en marxa Horitzó 2020, un projecte per aconseguir una transformació profunda de les escoles jesuïtes i que vol recollir nous elements pedagògics. "El que hem posat sobre la taula és la prioritat d'adquirir unes competències i vincular una selecció de continguts a aquesta finalitat", explica Josep Menéndez, director adjunt de Jesuïtes Educació i mestre de llengua i literatura durant molts anys. "És evident que la recollida i gestió de la informació són habilitats essencials del nostre temps, però han de venir orientades per criteris de coneixement que permetin als alumnes tenir criteri a l'hora de seleccionar els continguts", assegura.

Aquesta renovació ha posat l'accent en el treball en equip dels professors per acordar quins són aquests continguts bàsics des d'una mirada interdisciplinària i transversal. I quin paper manté la memorització? "Hem de poder fer cerques d'informació més àgils a internet i per això cal exercitar el cervell, i memoritzar ens hi ajuda", diu Menéndez. "L'objectiu pedagògic ha d'estar vinculat al mateix exercici de la memòria, que pot tenir perfectament un context lúdic. El que resulta desfasat és vincular-ho a una avaluació de coneixements", conclou.

Més informació

Inspira Secundària

www.cacauet.org/inspirats/index.php/Pàgina_principal

Fund. Jesuïtes Educació

www.fje.edu
<http://h2020.fje.edu/>

'El caparazón'

www.dreig.com/caparazon

Ass. Mestres Rosa Sensat

www2.rosasensat.org/

Un estil de vida saludable ens fa grans

+1 l
D'AIGUA
AL DIA

LÀCTICS

1
iogurt
AL DIA

5 PECES
de fruita
i verdura
AL DIA

60 min
D'ACTIVITAT
FÍSICA
AL DIA

FER
SALUT
CADA DIA
és molt important

Perquè fer salut cada dia és molt important, et recomanem els estils de vida següents:

- Menja 5 peces de **fruita i verdura**, aprofita la seva varietat de sabors i colors.
- Fes 60 minuts d'**activitat física**: bicicleta, futbol, ballar, saltar... I gaudeix amb els companys.
- Beu més d'un litre d'**aigua** al dia, és la beguda més refrescant per hidratar-te.
- Prendrà **làctics**, almenys **1 iogurt** al dia, és boníssim i fàcil de prendre.

Generalitat de Catalunya